

De instrumenten in het orkest

Tijdsduur hoofdstuk:	15 minuten
Tijdsduur verdiepingsopdracht:	10 minuten
Extra benodigdheden:	Geprinte instrumentenquiz

Achtergrondinformatie voor de leerkracht

Er spelen veel verschillende instrumenten in een symfonieorkest. Een aantal instrumenten wordt ook bespeeld door de kinderen tijdens de lessen en repetities van het Leerorkest.

De instrumenten die er in het orkest kunnen zitten, zijn te zien op de orkestplattegrond. Deze instrumenten zijn ingedeeld in verschillende groepen of families; de strijkers, de houtblazers, de koperblazers, de slagwerkers en de tokkelaars.

De instrumentfamilies zitten meestal op een vaste plek in het orkest, de strijkers helemaal vooraan en de slagwerkers en koperblazers achteraan. Dit heeft te maken met het volume van het instrument. De luidere instrumenten zitten achterin.

De strijkers

De viool, altviool, cello en de contrabas horen in deze groep thuis. Al deze instrumenten hebben snaren. Met een strijkstok wordt hier overheen gestreken om geluid te maken. Vandaar de naam strijkinstrumenten.

De blazers

Het orkest heeft veel verschillende soorten blazers. Zij worden zo genoemd, omdat zij alleen geluid kunnen maken door in hun instrument te blazen. Hun instrumenten worden dan ook blaasinstrumenten genoemd. Elk symfonieorkest heeft twee blazersfamilies; de houtblazers en de koperblazers.

De houtblazers

De fluit, hobo, klarinet en de fagot horen bij de houtblazers. Deze instrumenten waren vroeger allemaal van hout. Alleen de fluit is nu niet meer van hout, maar deze worden nu van metaal, zilver of goud gemaakt. Al deze instrumenten, behalve de fluit, hebben nog meer overeenkomsten. Ze gebruiken allemaal een stukje klein riet of dubbel riet om geluid mee te maken.

De koperblazers

De trompet, hoorn, trombone en de tuba horen tot de koperblazers. Deze instrumenten zijn van metaal en hebben geen rieten om geluid mee te maken. De koperblazers maken dit geluid alleen met hun lippen.

De slagwerkers

De slagwerkers spelen op alle instrumenten waar je op moet slaan om een geluid te maken. Zij spelen van alle orkestleden de meeste verschillende instrumenten. Onder slagwerkinstrumenten wordt een verschil gemaakt tussen gestemd en ongestemd slagwerk. Gestemd slagwerk zijn instrumenten met een bepaalde toonhoogte, zoals pauken, xylofoon, marimba en klokkenspel. Op

deze instrumenten kun je een melodie spelen. Ongestemd slagwerk zijn instrumenten zonder toonhoogte, zoals grote trom, triangel, bekkens, snaredrum. Op deze instrumenten kun je ritmes spelen.

De tokkelaars

Op sommige instrumenten moet je de snaren tokkelen om geluid te maken. Tokkelen is met je vingers aan de snaar plukken. De harp is een tokkelinstrument. Dit instrument komt alleen voor bij de hele grote orkesten.

OPDRACHT 1

Bespreek met de leerlingen dat een orkest is opgedeeld in verschillende groepen of orkestrfamilies; de strijkers, de blazers en de slagwerkers. Laat de kinderen in groepjes in 5 minuten een orkestplattegrond tekenen. Waar zitten de strijkers, waar zitten de blazers en het slagwerk? Waarom zouden de op een bepaalde plek in het orkest zitten?

Bespreek aan de hand van de orkestplattegrond hieronder de tekeningen van de kinderen.

OPDRACHT 2

In het orkest zitten verschillende families. Kunnen zij bedenken en vertellen waarom de instrumenten in deze familie allemaal bij elkaar horen? Wat zijn de overeenkomsten bij de instrumenten in deze families? Waarom zijn de blazers in twee verschillende groepen opgedeeld?

VERDIEPENDE VRAGEN OM AAN DE LEERLINGEN TE STELLEN

Hoeveel mensen spelen er in een orkest?

Dat verschilt per muziekstuk, maar gemiddeld tussen de 40 en de 100 mensen.

Waarom spelen er veel meer strijkers in het orkest dan slagwerkers?

De strijkinstrumenten klinken veel zachter dan de slagwerkinstrumenten. Daarom zijn de strijkers met veel, zo klinken ze even hard als de slagwerkinstrumenten.

Wat is het verschil tussen een viool en een altviool, cello of contrabas?

Deze instrumenten gaan van hoog naar laag en van klein naar groot. De grote instrumenten klinken altijd lager, de kleine instrumenten klinken altijd hoger.

Wat is het verschil tussen de houtblazers en de koperblazers?

De houtblazers spelen voornamelijk op houten instrumenten en hebben vaak een rieten mondstukje (een hoboriet, klarinetriet of fagotriet). De koperblazers spelen op koperblaasinstrumenten (van koper of ander metaal) en maken de klank door met hun lippen de lucht in trilling te brengen.

VERDIEPINGSOPDRACHT 1

10 min.

Print de instrumentenquiz en laat de kinderen de namen van de instrumenten onder de plaatjes schrijven.

Antwoorden (van links naar rechts, boven naar beneden):

1. Gong – Cello – Trompet – Contrabas
2. Hobo – Fluit
3. Tuba – Bekkens – Hoorn – Klavecimbel
4. Pauken – Klarinet – Concertvleugel – Trombone
5. Fagot – Viool – Triangel – Altviool - Harp

Instrumentenquiz

